

Nr 184

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anläggande av flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik jämte i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I propositionen nr 174 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 23 oktober 1959, hemställt att riksdagen ville avgiva yttrande över vad i propositionen anförts rörande anläggande av flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik.

I 1959 års statsverksproposition (bil. 27 punkt 6) framlades förslag, att staten skulle fullgöra sin avtalsenliga förpliktelse att anlägga en flygplats vid Umeå. I samband därmed uttalades, att luftfartsstyrelsen borde närmare undersöka förutsättningarna att förlägga flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik. Genom beslut den 27 februari 1959 lämnade Kungl. Maj:t också åt luftfartsstyrelsen ett formellt uppdrag att utreda möjligheterna att förlägga flygplatser vid de båda sistnämnda städerna och att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning måtte föranleda. Samtidigt ställde Kungl. Maj:t medel till luftfartsstyrelsens förfogande för projektering av flygplatserna.

I sitt utlåtande nr 9 i anledning av nämnda statsverksproposition underströk statsutskottet angelägenheten av att luftfartsstyrelsen verkställde den beslutade utredningen med största skyndsamhet och att den erforderliga planeringen m. m. bedrevs i sådan takt, att ifrågavarande anläggningsobjekt kunde stå till förfogande som beredskapsföretag, därest sysselsättningssvårigheterna inom berörda landsdelar skulle kvardröja. Utskottet förutsatte att de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, utan dröjsmål underställdes riksdagen.

Luftfartsstyrelsen har redovisat resultatet av sina undersökningar dels i skrivelse den 23 juli 1959 såvitt avser valet av förläggningsplatser, dels i skrivelse den 12 september 1959 i vad gäller kostnaderna för flygplatserna.

Styrelsen har efter noggranna undersökningar av ett antal tänkbara lägen för flygplatser i angivna områden för Skellefteåtrakten del funnit ett flygplatsläge vid Falmarksheden cirka 15 km sydost om Skellefteå vara det ur anläggningsekonomiska och andra synpunkter mest fördelaktiga. I fråga

om Örnsköldsviksområdet har en plats vid Västanå cirka 19 km nordost om Örnsköldsvik befunnits vara det bästa läget för en flygplats ur samma synpunkter. Båda platserna har goda mark- och inflygningsförhållanden och erbjuder möjlighet till utbyggnad av rullbanor till 2 000 meters längd.

I och med att de beslutade flygplatserna vid Kiruna och Umeå utbyggs samt den likaledes beslutade upprustningen av Sundsvall/Härnösands flygplats verkstälts, anser luftfartsstyrelsen, att man för Norrlands del uppnått det primära målet att få till stånd ett stamlinjenät eller ett nät av välutrustade flygplatser, som kan tjäna såsom alternativa landningsplatser för varandra vid dålig väderlek. De flygplatser utöver de nyss nämnda som kan tillkomma i Norrland blir av mera utpräglad lokal betydelse och bör ges en med hänsyn härtill avpassad teknisk standard. Luftfartsstyrelsen räknar exempelvis icke med att den relativt dyrbara utrustningen för instrumentlandning skall behöva installeras på ifrågavarande flygplatser. Härigenom blir även kraven på bl. a. bredden av flygstråken mindre.

Med utgångspunkt härifrån har luftfartsstyrelsen beräknat anläggningskostnaderna för vardera flygplatsen till 5 mkr. Huvuddelen härav eller 3,3 mkr avser fältarbeten, som omfattar en 1 500 m lång och 35 m bred, hårdgjord rullbana, stationsplattform med taxibana samt tillfartsväg med parkering. I övrigt ingår i kostnadsberäkningen för vardera flygplatsen husbyggnader med 0,5 mkr, belysningsanläggningar med 0,8 mkr, fordon, maskiner och redskap med 0,3 mkr samt radioanläggningar med 0,1 mkr.

Beträffande flygplatsernas finansiering m. m. har från statens sida förhandlingar förts med lokala intressenter, varvid preliminära överenskommelser i frågan träffats. En närmare redogörelse för innebörden av dessa lämnas å s. 4 i propositionen.

De preliminära överenskommelserna har förutsatts skola — sedan de godkänts av vederbörande huvudmän — läggas till grund för formliga avtal mellan parterna. Som avtalsslutande part gentemot staten avses skola inträda, vad beträffar flygplatsen vid Skellefteå, staden ensam och, såvitt gäller flygplatsen vid Örnsköldsvik, följande kommuner: Örnsköldsviks stad och Arnäs, Grundsunda och Själevads kommuner. De kommuner, som sålunda ingår avtal med staten, förutsättes i sin tur skola kunna träffa överenskommelse med de övriga lokala intressenterna om den slutliga fördelningen av de lokala bidragen.

Departementschefen har anfört följande.

Av utredningar, som verkstälts genom luftfartsstyrelsens försorg, framgår, att möjligheter finnes att förlägga civila flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik. Anläggningskostnaderna har beräknats till 5 mkr för vardera flygplatsen, exklusive kostnader för erforderlig mark. Enligt preliminära överenskommelser, som — under förbehåll av vederbörande huvudmäns godkännande — träffats mellan representanter för staten och de lokala intressenterna, skall de sistnämnda dels ställa mark för flygfälten kostnadsfritt till luftfartsverkets förfogande, dels bidraga till anläggningskostnaderna i övrigt med ett belopp motsvarande 65 % av dessa, dock högst

med 3 250 000 kr., och till driftkostnaderna med ett årligt belopp av 70 000 kr. under en femårsperiod, dels åtaga sig vissa andra, i det föregående angivna prestationer avseende flygplatsernas anläggning och drift. Anläggningsarbetena har förutsatts skola bedrivas på sådant sätt, att flygplatserna såvitt möjligt kan tagas i bruk under år 1961.

Under förutsättning, att de lokala intressenterna definitivt binder sig för de åtaganden, som innefattas i de preliminära överenskommelserna, förordar jag, att beslut fattas om anläggande av flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik. Jag avser sålunda att, om riksdagen icke har någon erinran häremot, sedermera föreslå Kungl. Maj:t att godkänna ett slutligt avtal angående finansieringen av flygplatserna i huvudsaklig överensstämmelse med de preliminära överenskommelserna. Arbetena med flygplatsernas anläggande, som avses skola påbörjas redan i höst, utgör lämpliga objekt för arbetsmarknadsstyrelsens åtgärder till förbättring av sysselsättningsläget i berörda landsdelar och beräknas därför kunna till betydande del bedrivas såsom beredskapsarbeten. Därav följer, att den säsongmässiga fördelningen av de skilda slagen av arbeten, som ingår i anläggandet av flygplatserna, och omfattningen av arbetsinsatsen under olika tider väsentligen får bli beroende av arbetsmarknadsläget. Såvitt nu kan bedömas torde arbetena komma att bedrivas i sådan takt, att de blir färdiga år 1961. Några investeringsmedel för projekten behöver icke äskas av riksdagen i detta sammanhang. Kostnaderna för arbetena torde kunna bestridas av medel från det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Jag betraktar det som mycket väsentligt att anläggningskostnaderna i båda fallen kan hållas inom beräknade 5 mkr.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Åkerström* väckt motion (II: 721), vari hemställts att riksdagen vid sin behandling av propositionen måtte beakta de synpunkter som i motionen framförts.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen.

Utskottet. I propositionen redovisade förslag innebär att civila flygplatser skall anläggas vid Skellefteå och Örnsköldsvik, kostnadsberäknade till vardera ca 5 mkr exklusive markkostnader. Enligt preliminärt träffade överenskommelser mellan staten och vederbörande lokala intressenter skall de sistnämnda kostnadsfritt ställa mark för flygfälten till luftfartsverkets förfogande. Vidare skall intressenterna i vardera fallet bidra till anläggningskostnaderna med 65 procent av dessa, dock med högst 3 250 000 kronor, och till driftkostnaderna med ett årligt belopp av 70 000 kronor under en femårsperiod samt därutöver bestrida vissa andra med flygplatsernas anläggande och drift förenade kostnader.

Mot Kungl. Maj:ts förslag har i motionen II: 721 vissa erinringar framförts. Motionären anser sålunda den klassificering i bidragshänseende som skett av flygplatserna genom förenämnda avtal oriktig och ifrågasätter om därigenom en rättvis fördelning uppnås mellan skilda landsdelar och befolkningscentra. Med hänsyn bl. a. härtill föreslår motionären vidare sådana jämkningar i avtalen att intressenterna icke åläggas högre bidrag än 50 pro-

cent av anläggningskostnaderna, dock högst 2 500 000 kronor, samt att driftbidragen i stället för föreslagna 70 000 kronor per år under en femårsperiod fastställas till 15 000 kronor per år under samma tid.

Utskottet konstaterar för sin del med tillfredsställelse att Kungl. Maj:t så snabbt som nu skett låtit utreda berörda flygplatsfrågor. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot innebörden av de förslag och de preliminära slutna överenskommelser, som redovisas i propositionen. Härav följer att utskottet funnit sig icke kunna biträda de i motionen II: 721 framförda yrkandena. Utskottet, som således avstyrker bifall till motionen i fråga, har därvid särskilt beaktat de fördelar i olika hänseenden för närmast berörda kommuner förläggningen av flygplatser till respektive orter innebär, vilka fördelar f. ö. främst torde ha motiverat intressenternas beredvillighet att ikläda sig de åtagna förpliktelserna.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av propositionen nr 174 och med avslag å motionen II: 721, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anført rörande anläggande av flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik.

Stockholm den 1 december 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson, Ivar Johansson, Thun, Bergman, Holmqvist, Pålsson, Axel Johannes Andersson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Jacobsson, Herbert Larsson, Edström och Domö; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Staxäng, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, Nihlfors, Hansson i Önnarp, Gustafsson i Skellefteå och Johansson i Norrköping.

Reservation

av herrar *Pålsson, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Åkerström och Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Utskottet konstaterar» och slutar med »åtagna förpliktelserna», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet konstaterar att av riksdagen begärd utredning rörande flygplatsanläggningar vid Skellefteå och Örnsköldsvik på berömvärt kort tid verkstälts. En bidragande orsak till att så kunnat ske har varit, att arbetsmarknadsstyrelsen funnit anläggningarna utgöra lämpliga objekt för dess åtgärder till förbättring av sysselsättningsmöjligheterna i berörda landsdelar. Anläggningarna beräknas nämligen kunna till betydande del bedrivas som beredskapsarbeten.

Utskottet anser sig i så måtto böra beakta vad i motionen anförts att de lokala intressenterna vid den definitiva uppgörelsen icke bör åläggas högre bidrag till anläggningskostnaderna än 55 procent, dock högst 2 750 000 kronor för vardera flygplatsen.

Den tveksamhet, som kan råda rörande den ifrågasatta formen för de lokala intressenternas bidrag till driften samt rörande bidragens storlek i förhållande till båtnaden för berörda intressenter, bör enligt utskottets mening leda till en jämkning av bidragsbeloppen. De årliga bidragen bör bestämmas till 35 000 kronor under den föreslagna tiden av fem år.»

dels ock att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av propositionen nr 174 och motionen II: 721, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anförts rörande anläggande av flygplatser vid Skellefteå och Örnsköldsvik.»